

Lectures recomanades

"La gran historia de todo"

David Christian

David Christian acumula una molt dilatada trajectòria com historiador a més d'una desena de llibres entre els que destaquen *Mapas del tiempo* (Crítica, 2005) guardonat amb el *World History Association Annual Book Prize*. En el seu últim llibre *La gran historia de todo* (Crítica, 2019), Christian és planteja l'ambiciós objectiu de donar relat a la nostra història posant en context la nostra espècie en l'amplíssima història de l'univers. Es tracta d'un volum sintètic que dona relat sobre la complexitat creixent en la nostra història, des del Big Bang, a les modernes societats digitals, cada cop més nombroses, més interdependents i més complexes.

La gran distinció de les persones en vers la resta d'espècies és la nostra capacitat del llenguatge. El llenguatge ens permet definir relats que emmarquen la nostra existència dins d'un marc que la dota de sentit. Al llarg de la història diferents grups humans han anat generant diversos sistemes cartogràfics per mirar de donar sentit a la vida. Les institucions –com el mateix llenguatge–, les idees, i els pensaments acumulats al llarg del temps permeten l'aprenentatge col·lectiu com espècie el que ens ha permès anar perfeccionant el mapa del univers. En el moment actual, assenyalava l'autor, la humanitat disposa de la capacitat per elaborar un mapa històric de conjunt, holístic –renaixentista si es vol– del univers força complet; com mai havia estat possible fins ara. Però per això cal afrontar l'estudi de la història tenint en compte tots el camps del coneixement.

Aquest exercici cartogràfic que fa Christian i que permet donar relat –malgrat sempre s'ha d'anar amb compte amb la arrogància historicista de pensar-nos que som capaços de "donar sentit a la història (com advertia **Popper**)– a la existència humana és un factor central, com assenyalava el sociòleg **Émile Durkheim** en la configuració de la pròpia identitat. De fet per això Popper, però també d'altres com **Hayek** o **Mises**, sempre han estat molt prudents a l'hora de "fer història".

En tot cas i, malgrat les temptacions marxistes presents a qualsevol llibre d'història, sociologia o antropologia, el relat que ofereix Christian també assumeix part d'aquestes limitacions i, en qualsevol cas, permet reflexionar sobre els grans canvis que han afectat la nostra espècie des dels inicis del temps. L'eix cronològic del text està dividit en llinars, punts d'inflexió on la realitat humana ha experimentat un salt notable en quan a increment de la complexitat es refereix. Són etapes de transició que afegixen un salt qualitatiu en l'ordre espontani, una idea que de forma colateral també apareix en l'obra. Alguns d'aquests "lindars" són el naixement de la llum, quan en l'univers comencen a brillar els primers estels; el naixement del Sol, que marca l'inici del nostre sistema de planetes; el naixement de la vida a la Terra; els primers humans; o el naixement de les primeres civilitzacions agràries.

Aquesta visió de conjunt i de gran angular permet posar en perspectiva la nostra existència e importància dins del Univers. El Big Bang es calcula que va tenir lloc fa 13.800 milions d'anys. Amb aquesta referència en ment, la vida de la Terra, contextualitzada en el que són milions d'anys (com mesurem la vida de l'Univers) es tradueix en tant sols 3 anys i nou mesos; l'aparició de l'home és de fa dos dies (literalment), les primeres ciutats van aparèixer fa dos minuts i mig, i la revolució industrial fa tant sols sis segons. A la història, com a la vida, la perspectiva sempre és enriquidora. Una lectura de gran interès per millorar el mapa del nostre cosmos i afinar les coordenades que ocupem dins de l'entropia de l'Univers.